

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 49-354-04-43
Дата: 28 / 06 2023 г.

1649

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩИЯ
КОМИСИЯТА ПО ЕНЕРГЕТИКА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 80, ал. 1 от ПОДНС внасям аргументирано предложение за изменения и/или допълнения на приетия на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници № 49-302-01-12 внесен от Министерски съвет, както следва:

1. В **§ 2** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 2, ал. 1:

г) създава се нова точка т. 12:

"12. насърчаване на дейността на произвеждащите потребители и създаване на условия за подпомагане на тази дейност."

б) В чл. 2, ал. 2:

е) създава се нова точка 10:

„10. Въвеждане и прилагане на механизми намаляване на административната и финансова тежест относно дейностите на произвеждащите потребители, включително чрез прилагането на нетно отчитане и виртуално нетно отчитане"

2. В **§ 5.** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4, ал. 2:

б) в точка 7 след израза "възобновяеми източници по чл. 3, т. 3" накрая се добавя запетайка и следния текст:

"както и за подпомагането на научни изследвания, развойна дейност и прилагането на иновации, внедряване на нови продукти и технологии във връзка с насърчаване дейността на произвеждащи потребители или с изграждането на

интелигентни мрежи за обслужването на енергийните общности или клиенти, в това число в отдалечени райони с липсваща електропреносна и електроразпределителна енергийна инфраструктура в случаите, когато развитието и не е икономическо обосновано, съгласно наложените принципи за изграждане и развитие на електроразпределителната и електропреносната мрежи."

б) точки б), в) и г) стават съответно точки в), г) и д)

3. В **§ 6.** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 5, ал. 2:

а) след министърът на транспорта и съобщенията се добавя следния израз „ и министърът на земеделието и храните, както и министърът на туризма:"

б) създава се т. 1 със следния текст:

„1. утвърждават План за определяне на зони за ускорено изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници, разработен от съвместна работна група. В работната група се включват най-малко двама представители на природозащитни НПО, работещи в обществена полза."

в) създава се т. 2 със следния текст:

„ 2. провеждат консултации на ранен етап от процеса, в съответствие с ДЕЛЕГИРАН РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 240/2014 НА КОМИСИЯТА от 7 януари 2014 година относно Европейски кодекс на поведение за партньорство в рамките на европейските структурни и инвестиционни фондове с Националния съвет за биологично разнообразие и Националния експертен съвет за изменение по климата. Тези консултации не отменят общественото обсъждане на Плана."

г) създава се т. 3 със следния текст:

„3. при необходимост се провеждат и консултации по реда на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенция от Еспо) и Протокола за стратегическа екологична оценка (Протокол за СЕО) към нея."

2. В чл. 5, ал. 3:

а) след изразът възобновяеми източници, а именно вятърни се добавя думата „и", а след фотоволтаични се премахват думите „и водни".

б) в точка 1 след израза производство на електрическа енергия, определени в се добавя думата „ревизирания", а думата „Интегрирания" става „Интегриран".

в) в точка едно след изразът „климата на Република България" се добавя следното:

„(2024) Общото пространство, определено за зони за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници (на сушата и в морето), отчита необходимостта от постигане на целите за енергия от възобновяеми източници за 2030 г. в ревизирания Интегриран план в областта

на енергетиката и климата на Република България, включително възможно най-големите усилия за спестяване на енергия и електрификация.“

г) в точка 5 след израза „чувствителност на съответната зона“ се добавя запетая и следното:

„включително и въздействието ѝ върху съседни защитени зони и територии, защитени природни местообитания и местообитания на защитени видове, природни територии с висока консервационна стойност и други.“

3. Създава се нова алинея 4 със следния текст:

„(4) забранява се определяне на зони за изграждане на обекти за производство на енергия от биомаса и хидроенергийни проекти.“

4. В чл. 5 алинеите 4 и 5 стават съответно ал. 5 и 6

5. В чл. 5, ал. 6:

а) в точка 2 след израза установените миграционни маршрути на птици, се добавя изразът „горски и трайно затревени територии,“

6. Предложената в законопроекта алинея 6 се заличава

7. В чл. 5, ал. 9 след израза „Закона за опазване на околната среда“ се добавя изразът „и оценка за съвместимост съгласно чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие.“

8. чл. 5, ал. 10 се изменя така:

„С цел отчитане на технологичното развитие в сектора, министрите по ал. 2 ще актуализират Плана за определяне на зоните през 2029 г.“

9. Навсякъде в текста „план за определяне на зони за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници“ се замества с „план за определяне на зони за ускорено изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници“.

4. В **§ 10** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 7, ал. 2:

н) създава се нова т. 19:

“19. прилага административни и финансови механизми за подпомагането на научни изследвания, развойна дейност и прилагането на иновации, внедряване на нови продукти и технологии във връзка с насърчаване дейността на произвеждащи потребители или с интелигентни мрежи на общности за

възобновяема енергия, в това число в отдалечени райони с липсваща или лоша електроенергийна мрежова инфраструктура."

5. В **§ 13** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 10, ал. 1:

е) създава се нова точка 11 със следното съдържание:

„прилагане на административни и финансови механизми за подпомагането на дейностите по проектирането, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници, които се използват от произвеждащите потребители на територията на общината, в това число в общински обекти или на общности за възобновяема енергия с участието на общината и проекти за създаване на възможност за обслужване на едно гише."

6. Създава се нов параграф **§13а**:

§13а. В чл. 11 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 5 след думата „предвиждат" се добавя израза „и прилагат", а думите „когато това е целесъобразно" се заличават. Измененият текст на точка 5 на алинея 1 става:

„5. да предвиждат и прилагат опростени процедури за получаване на разрешения за проекти, свързани с реализация на индивидуални системи за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;"

2. Създава се нова точка 7:

„7. осигуряват предварителна и пълна информация относно необходимите процедури и тяхната последователност, включително приложимите срокове, както и относно необходимите документи".

7. В **§21** се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 17, ал. 1:

г) създава се нова точка 6 със следното съдържание:

„6. разработване на схеми за подпомагане производството и потреблението на електрическа енергия от произвеждащи потребители и общности за възобновяема енергия, както и за осъществяване на нетно отчитане и виртуално нетно отчитане на произведената и потребената електрическа енергия от тях."

2. В чл. 17, ал. 2:

а) Създава се нова точка 4 със следното съдържание:

„4. премахване на съществуващи и избягване на въвеждане на нови неоснователните административни и финансови пречки за развитие на такива проекти."

8. Създава се нов параграф **§ 23а**:

§23а. Създава се нов чл. 18аа със следното съдържание:

„Чл. 18аа. (1) Произвеждащият потребител може да бъде битов или небитов краен клиент.

(2) Настоящият раздел не се прилага за небитови крайни клиенти на електрическа енергия, които произвеждат електрическа енергия за собствено потребление и производството на електрическа енергия от възобновяеми източници представлява основната им търговска или професионална дейност.

(3) Съвместно действащи произвеждащи потребители са произвеждащи потребители, които са членове на една и съща етажна собственост по реда на Закона за етажната собственост или са разположени в една и съща сграда или в многофамилна жилищна сграда. Съоръжение или инсталация за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници могат да бъдат притежавани от един или няколко от съвместно действащите произвеждащи потребители.

(4) Произвеждащите потребители имат право да произвеждат възобновяема енергия, включително за собствено потребление, да съхраняват и да продават своите излишъци от тази електрическа енергия от възобновяеми източници, включително чрез двустранни договори с търговци на електрическа енергия, чрез координатори на балансираща група или на други произвеждащи потребители, с които действат съвместно."

9. Създава се нов параграф § **23б:**

§23б. Създава се нов чл. 18аб със следното съдържание:

„Чл. 18аб (1) Произвеждащият потребител има право да присъедини свой обект за производство на енергия от възобновяеми източници към съответната преносна или разпределителна мрежа съгласно условията на Раздел II от настоящия закон.

(2) Когато се извършва едновременно присъединяване на обектите на произвеждащия потребител като клиент и производител, се извършва обща процедура за присъединяване като за един обект и се дължи обща цена, която включва разходите за изграждане на съоръженията за присъединяване към съответната мрежа.

(3) Когато се извършва промяна на електрическите уредби и съоръженията на произвеждащия потребител, включително при изграждане на обект за производство на енергия от възобновяеми източници, той може да бъде

задължен да плати цена към съответния мрежови оператор, ограничена до преките разходи, които мрежовият оператор трябва да направи изключително за осигуряване на достъпа до и ползването на мрежата от конкретния произвеждащ потребител за конкретния обект. Методиката за определяне на цената се определя от КЕВР съгласно съответната наредба по чл. 36, ал. 3 от Закона за енергетиката.

(4) Обектът за производство на енергия от възобновяеми източници на произвеждащ потребител подлежи на лицензиране, когато това се изисква, съгласно правилата на Закона за енергетиката и този закон. Освен в предвидените в закона случаи, не се изисква лицензия и когато произведената електрическа енергия се потребява изцяло от съвместно действащите произвеждащи потребители"

10. Създава се нов параграф **§ 23в:**

§ 23в. Създава се нов чл. 18ав със следното съдържание:

„ Чл. 18ав (1) Произвеждащият потребител има право да се снабдява с електрическа енергия, както и да внася произведена електрическа енергия в съответната електроразпределителна или електропреносна мрежа.

(2) Средствата за търговско измерване между мрежовия оператор и произвеждащия потребител следва да могат да отчитат и регистрират обменената енергия в две посоки на интервали от поне 15 минути.

(3) Произвеждащият потребител заплаща следните такси за достъпа до и ползването на съответната електропреносна или електроразпределителна мрежа:

1. Цени за достъп и пренос като клиент, съгласно утвърдените от КЕВР цени, за количествата електрическата енергия, които са доставени на произвеждащия потребител през съответната мрежа;

2. Цена за достъп до съответната мрежа като производител, съгласно утвърдени от КЕВР цени, за количествата електрическа енергия, които са внесени от произвеждащия потребител в съответната мрежа.

(4) Произвеждащият потребител не дължи съответните такси към мрежовия оператор, когато за даден месец не е внесъл или не е получил, съответно, енергия чрез мрежата на оператора.

(5) Произвеждащият потребител не дължи акциз за количествата произведена електрическа енергия, които са равни на количествата потребена от него енергия за даден месец.

(6) Произвеждащият потребител може свободно да договоря с търговци на електрическа енергия и/или координатори на балансираща група отчитането и нетирането на доставените и получените между тях доставки на електрическа енергия, включително чрез нетно отчитане или виртуално нетно отчитане.

(7) Съвместно действащи произвеждащи потребители могат да договорят помежду си, както и с един или няколко търговци на електрическа енергия и/или координатори на балансираща група нетно отчитане или виртуално нетно отчитане на произведената от и доставената до произвеждашите потребители електрическа енергия.

(8) Крайните снабдители и обществениият доставчик нямат право да откажат на произвеждащи потребители и съвместно действащи потребители да приложат нетно отчитане или виртуално нетно отчитане при искане от страна на съответните произвеждащи потребители. В тези случаи страните нямат право да уговорят различна цена за единица базова енергия, доставена в двете посоки.

(9) Търговците на електрическа енергия и координаторите на балансираща група нямат право да откажат да приложат механизъм на нетно отчитане или виртуално нетно отчитане в договори с произвеждащи потребители и съвместно действащи потребители, като в тези случаи страните нямат право да уговарят различна цена за единица базова енергия, доставена в двете посоки, за един и същи уговорен период на отчитане.

(10) Търговците на електрическа енергия и координатори на балансиращи групи нямат право да предлагат или налагат цени за закупуваната или продавана електрическа енергия на произвеждащи потребители, както и допълнителни цени за услуги и доставки, които не отразяват пазарната цена за доставяната и получавана енергия в двете посоки към момента на уговореното отчитане. При установяване на злоупотреби и недобросъвестни практики, КЕВР може да нареди заплащане на компенсация от страна на търговеца или координатора на балансираща група на увредения произвеждащи потребители.

(11) Върху произведената електрическа енергия от произвеждащи потребители не се начислява цена задължение към обществото."

11. Създава се нов параграф **§ 23аг:**

§23аг. Създава се нов чл. 18аг със следното съдържание:

„ Чл. 18аг (1) Произвеждащите потребители запазват всички права, които имат като крайни клиенти на електрическа енергия съгласно приложимото законодателство.

(2) По отношенията на произвеждащите потребители не се прилагат допълнителни такси и процедури, различни от приложимите такси и процедури за крайни клиенти или производители на електрическа енергия, освен ако не е уредено друго в настоящия закон.

(3) Инсталацията на произвеждащ потребител може да се притежава или управлява от трета страна по отношение на монтажа, експлоатацията, включително измерването и отчитането на електрическата енергия, и поддръжката, при условие, че третата страна продължава да бъде обвързана от указанията на произвеждащия потребител и с това не се заобикаля закона. Третата страна не се счита за произвеждащ потребител, производител или краен клиент на електрическа енергия.""

12. Създава се нов параграф **§ 24а:**

§24а. Създава се нов чл. 18ба със следното съдържание:

„ Чл. 18ба (1) Повече от половината от членовете или дяловете с право на глас в общността за възобновяема енергия следва да бъдат физически лица, микропредприятия, малки и средни предприятия или общини, намиращи се в близост до енергиен обект за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, притежаван от общността, в това число и проекти за такива енергийни обекти в процес на разработка.

(2) Близост по смисъла на ал. 1 е налице, когато членът на общността притежава обект за потребление или съхранение на енергия в рамките на една и съща административна област до инсталация за производство на енергия от възобновяеми източници на общността за възобновяема енергия или свързан с директен електропровод, по смисъла на чл. 119 от ЗЕ с енергийния обект на общността.

(3) Притежание по смисъла на ал. 1 е налице при наличие у члена на общността на вещни права върху обект за потребление или съхранение на енергия, както и при стопанисване по силата на наемно, съответно лизингово или концесионно правоотношение.

(4) Общността за възобновяема енергия извършва поне една от следните дейности:

1. произвежда, потребява, съхранява и/или продава енергия от възобновяеми източници притежавани или разработвани от общността; и/или

2. споделя и разпределя в рамките на общността енергия, произведена от проекти, притежавани от общността за възобновяема енергия в случаите, когато общността е лицензиран оператор на затворена разпределителна система.

(5) Основните цели на общността за възобновяема енергия са да осигурява екологични, икономически и/или социални ползи на своите членове или на районите, в които оперира.

(6) Социалните и икономическите ползи могат да бъдат свързани с преодоляване на енергийната бедност, намаляване на цените на енергията за крайните потребители, увеличаване на енергийна ефективност, насърчаване на устойчиво енергийно потребление, сигурност на енергийните доставки в района, насърчаване на устойчиво икономическо и социално развитие в района, развитие на устойчива инфраструктура, организиране на обучения и информационни кампании за жителите на районите и др.

(7) Екологичните ползи могат да бъдат включват постигане на регионални екологични цели, намаляване на замърсяването на въздуха в района, увеличаване делът на възобновяемата електроенергия в потреблението на членовете на общността, намаляване на загубите на електроенергия и др.

(8) Министерството на икономиката, Министерството на енергетиката и Министерството на околната среда и водите могат съвместно или самостоятелно да издават насоки и разяснения относно възможния предмет, форми и

приложение на социалните, икономически и екологични цели на общностите за възобновяема енергия, които не трябва да противоречат на приложимото законодателство

(9) В случай, че общността за възобновяема енергия предвижда разпределение на печалба или дивиденти в полза на своите членове, тази цел е второстепенна спрямо основните цели по предходните две алинеи и печалба или дивиденти се разпределят след като са обезпечени основните цели. Наличието на тези обстоятелства се описва и обосновава в решението на органа на общността, който има право да определи разпределение на печалби. При всички положения, разпределението на печалбата не може да надвиши 6% възвръщаемост на инвестицията на годишна база.

(10) Не могат да бъдат членове на общност за възобновяема енергия малки и средни предприятия, за които приходите от търговска дейност от енергийния сектор надхвърлят половината от общите приходи от стопанска дейност за предходната финансовата година.

(11) Малки и средни предприятия, чиито приходи от търговска дейност от енергийния сектор надхвърлят една трета от общите приходи от стопанска дейност за предходната финансовата година, нямат право на глас, пряко или непряко, в органите или общите събрание на членовете на общността.

(12) Общността за възобновяема енергия трябва да бъде отворена за присъединяване на нови членове въз основа на прозрачни и недискриминационни правила, посочени в договора за учредяването ѝ, съответно в устава.

(13) Членове на общността за възобновяема енергия не могат да бъдат частни предприятия, чиято основна търговска или професионална дейност е участието им в общности за възобновяема енергия. Този въпрос се преценява от КЕВР за всеки конкретен случай на база всички налични обстоятелства и факти. Когато поне 50% от оборота на едно предприятие за една финансова година произхожда от дейности, пряко или непряко свързани с дейностите на общности за възобновяема енергия, се счита винаги, че това представлява основната му търговска и професионална дейност.

(14) В случаите по чл. 21а, ал. 2, т. 2, енергийната общност за възобновяема енергия и нейните членове не могат да бъдат задължавани да заплащат мрежови услуги за достъп високо напрежение (ВН) и пренос високо напрежение (ВН) за произведената от енергийната общност електроенергия.

(15) Членове на общността за възобновяема енергия не могат да бъдат частни предприятия с основен предмет на дейност в енергийния сектор; големи предприятия, по смисъла на Закона за счетоводството.

(16) Членове на общност за възобновяема енергия не могат да бъдат и лица, които са контролирани, по смисъла на § 1в. от Търговския закон, от лица, които не отговорят на критериите за членство в настоящия член."

13. Създава се нов параграф **§ 24б**:

§ 24б. Създава се нов чл. 18бб със следното съдържание:

„Чл. 18бб (1) Общността за възобновяема енергия може да се организира, по избор на членовете ѝ, под формата търговско дружество, на кооперация, сдружение с нестопанска цел или гражданско дружество по Закона за задълженията и договорите, при спазване на изискванията настоящия закон.

(2) Отношенията между членовете на общността за възобновяема енергия се регулират от устав или договор, според избраната организационна форма, и съдържа задължително следното:

1. основните цели, свързани с развитието и използването на проектите за възобновяема енергия, свързани с екологичните, икономическите и/или социалните ползи на членове и/или района;

2. условията относно развитието на проекти и производството, потребяването, съхранението, продажбата и/или споделянето в рамките на общността за възобновяема енергия, съобразно предмета на дейност на общността, и правата и задълженията на членовете на общността в тази връзка;

3. условията за набиране и разходване на средствата относно екологичните, икономическите и/или социалните дейности и цели на общността;

4. условията и реда за защита правата на членовете на общността като потребители на енергия;

5. видовете фондове, условията за разпределяне на дивиденти и начина за определяне на техния размер."

14. Създава се нов параграф **§ 24в:**

§ 24в. Създава се чл. 18бв със следното съдържание:

"Чл. 18бв (1) Всеки член на общността за възобновяема енергия има право да напусне общността за възобновяема енергия, съгласно правилата на напускане, приложими за съответната правноорганизационна форма, под която е учредена общността за възобновяема енергия, и условията, предвидени в учредителния акт. Учредителният акт не може да съдържа необосновани пречки и затруднения за членовете, които желаят да напуснат общността, като такси или цени за напускане, ограничаване на правата на напускащия член като потребител на енергия и др.

(2) Наред с правата за съответната организационна форма, членът на общността за възобновяема енергия има право:

1. да участва и да се ползва от нейната дейност и имуществото ѝ;

2. да участва и гласува в общото събрание на общността за възобновяема енергия лично или чрез упълномощено от него лице, освен в случаите, в които настоящият закон изключва правото на глас на даден член;

3. да участва с един глас в общото събрание, независимо от дяловото му участие;

4. да иска информация от нейните органи за изпълнението на приети решения и да иска сведения по въпроси, които засягат интересите му, както и интересите на общността;

5. да иска отменяне на решенията на органите на общността, които противоречат на закона, договора или уставът на общността или предмета на дейност и целите на общността;

6. на обезщетение за вреди, ако законните му права и интереси са увредени от действия, бездействия и/или решения на органите на общността;

7. да получава дивиденти, ако това е предвидено за съответната организационна форма на общността и учредителния й акт;

(4) Прехвърлянето или наследяването на членските права и задължения и дялове в общността следва гарантира спазване на изискването за контрол в чл. 21а, ал. 1.

(5) Всяка общност за възобновяема енергия следва да разработва поне един проект за производство на енергия от възобновяеми източници и/или да притежава поне един енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(6) Общността за възобновяема енергия може да снабдява своите членове от обектите за производство на електрическа енергия чрез директни електропроводи или чрез мрежа от директни електропроводи и електрически инсталации, както и да бъде оператор на затворена електроразпределителна мрежа по смисъла на Закона за енергетиката и да извършва разпределение на енергия с цел снабдяване на своите членове, независимо дали са битови или небитови потребители. Разходите за развитието и управлението на затворената електроразпределителна мрежа се разпределят в рамките на общността между членовете на общността пропорционално на съответното използване на мрежата.“

15. Създава се нов параграф **§ 24г**:

§ 24г. Създава се чл. 18бг със следното съдържание:

„Чл. 18бг (1) Общността за възобновяема енергия създава фонд „Резервен“ и фондове за набиране и разходване на средства, свързани с основните цели на общността.

(2) Фонд „Резервен“ не може да бъде по-малък от 10% от дяловия капитал на общността, а ако няма такъв - 10% от оборота на предприятието за предходната финансова година.

(3) Общността може да вземе решение да създаде фонд „Инвестиции“ и да определи неговия размер. Общността може да прави инвестиции само доколкото това отговоря на основните цели на общността.

(4) Общността не може да разпределя печалба и да изплаща дивиденти, доколкото това е предвидено в учредителния акт, преди да попълни целевите средства във фондовете за основните.“

16. Създава се нов параграф **§ 24д**:

§ 24д. Създава се чл. 18бд със следното съдържание:

„Чл. 18бд (1) Всяка учредена общност за възобновяема енергия се регистрира в КЕВР.

(2) Заявлението за регистрация се подава по утвърден от КЕВР образец и към него се представя заверено копие от съответния договор или устав и доказателства за притежаваните енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници или планирани за изграждане от общността проекти за производство на енергия от възобновяеми източници.

(3) КЕВР регистрира общността за възобновяема енергия в рамките на един месец от подадено редовно заявление, след преценка относно спазване на всички законови изисквания относно общността за възобновяема енергия. За направената регистрация се издава удостоверение.

(4) Общността за възобновяема енергия трябва да представи пред КЕВР всяко изменение на съответния устав или договора з или да заяви всяко друго обстоятелство, което е било заявено при първоначалната регистрация.

(5) КЕВР може да прекрати регистрацията на общността за възобновяема енергия по всяко време с едномесечно предизвестие, ако тя нарушава или е престанала да отговоря на изискванията на закона. Актът, с който се заличава регистрацията на общността за възобновяема енергия, може да се обжалва по реда на АПК.

(6) КЕВР поддържа актуален публичен списък с регистрираните общности за възобновяема енергия.

(7) Общността за възобновяема енергия може да получи лицензия за производство на електрическа енергия, когато такава се изисква относно притежаваните от общността енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, съгласно Закона за енергетиката. Когато произведената електрическа енергия от енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, се използват изцяло за снабдяване с електрическа енергия на членовете на общността чрез директни електропроводи или чрез затворена мрежа на общността без внасяне на енергия в електропреносната или електроразпределителната мрежи, лицензия за производство не се изисква.

(8) Лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа, когато такава се изисква, се издава на регистрирана от КЕВР общност за възобновяема енергия, по реда на чл. 60 от Закона за енергетиката.

(9) Общност за възобновяема енергия може да притежава едновременно лицензии за производство на електрическа енергия от един или няколко енергийни обекта за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници и лицензия за разпределение на електрическа енергия в затворена електроразпределителна мрежа.

(10) Не се изисква лицензия за опериране на съоръжение за съхранение на енергия за общността, както и допълнителни такси, данъци или акцизи, включително такси за мрежата за съхраняване на електрическа енергия, ако повече от половината от капацитета на съоръженията се използват за за съхранение и споделяне на енергия в рамките на общността, произведена от

енергийните обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на общността."

17. Създава се нов параграф **§ 24е**:

§ 24е. Създава се чл. 18бе със следното съдържание:

„Чл. 18бе (1) След регистрацията пред КЕВР, общността за възобновяема енергия може да участва като пряк член на свободния пазар на електрическа енергия.

(2) Общността за възобновяема енергия може да бъде присъединена към и да има достъп до съответната електропреносна или електроразпределителна мрежа със самостоятелна партида, различна от тази на членовете си.

(3) Достъпът на общността като самостоятелен ползвател на съответната мрежа не лишава членовете ѝ от възможността да имат самостоятелни партиди и достъп до съответните мрежи като потребители на електрическа енергия.

(4) Всеки член на общността за възобновяема енергия има право да избира и сменя свободно доставчика си на електрическа енергия, съгласно общите правила, предвидени в Закона за енергетиката, без да загуби членствените си права в общността.

(5) Общността за възобновяема енергия има право да се снабдява с електрическа енергия, както и да внася произведена електрическа енергия в съответната електроразпределителна или електропреносна мрежа, при спазване на законовите изисквания.

(6) Средствата за търговско измерване между мрежовия оператор и общността следва да могат да отчитат и регистрират обменената енергия в две посоки на интервали от поне 15 минути.

(7) Общността заплаща следните такси за достъпа до и ползването на съответната електропреносна или електроразпределителна мрежа:

1. Цени за достъп и пренос като клиент, съгласно утвърдените от КЕВР цени, за количествата електрическата енергия, които са доставени на общността през съответната мрежа;

2. Цена за достъп до съответната мрежа като производител, съгласно утвърдени от КЕВР цени, за количествата електрическа енергия, които са внесени от общността в съответната мрежа.

(8) Общността не дължи заплащане за мрежови услуги към мрежовия оператор, когато за даден месец съответните услуги не са използвани.

(9) Общността за възобновяема енергия може свободно да договоря с търговци на електрическа енергия и/или координатори на балансираща група отчитането и нетирането на доставените и получените между тях доставки на електрическа енергия.

(10) Общността и членовете на общността могат да договорят помежду си, както и с един или няколко търговци на електрическа енергия и/или координатори на балансираща група нетно отчитане или виртуално нетно отчитане на

произведената от общността и доставената до общността и/или отделните нейни членове електрическа енергия.

(11) Търговците на електрическа енергия и координаторите на балансираща група нямат право да откажат да приложат механизъм на нетно отчитане или виртуално нетно отчитане с енергийна общност, като в тези случаи страните нямат право да уговарят различна цена за единица базова енергия, доставена в двете посоки, за един и същи уговорен период на отчитане.

(12) Търговците на електрическа енергия и координатори на балансиращи групи нямат право да предлагат или налагат цени за закупуваната или продавана електрическа енергия на общности за възобновяема енергия или техните членове, както и допълнителни цени за услуги и доставки, които не отразяват пазарната цена за доставяната и получавана енергия в двете посоки към момента на уговореното отчитане. При установяване на злоупотреби и недобросъвестни практики, КЕВР може да нареди заплащане на компенсация от страна на търговеца или координатора на балансираща група на увредения клиент и/или на общността."

18. Създава се нов параграф **§ 25:**

§ 25. В чл. 20, ал. 2 се създава нова точка 2а :

„2а. изграждане и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, които не се присъединяват към електропреносната или електроразпределителната мрежа;"

19. Създава се нов параграф **§ 31а:**

§ 31а. В чл. 25а се правят следните изменения и допълнения:

„1. В алинея 1 думите „Краен клиент може да изгради енергийни обекти" се заменят с израза „Когато произвеждащ потребител изгражда съоръжения и инсталации", думите „енергийните обекти" се заменят с израза „съоръженията и инсталациите", а накрая на текста се добавя запетая и думите: „произвеждащият потребител подава уведомление до оператора на електропреносната мрежа или до съответния оператор на електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа.", като алинея 1 придобива следния вид:

„Чл. 25а (1) Когато произвеждащ потребител изгражда съоръжения и инсталации за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници върху покривни и фасадни конструкции на сгради, присъединени към електропреносната, електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии, енергията от които ще се използва само за собствено потребление от произвеждащия потребител или от съвместно действащи произвеждащи потребители, и общата инсталирана мощност на съоръженията и инсталациите е до два пъти размера на предоставената мощност, но не повече от 5 MW, произвеждащият потребител подава уведомление до оператора на

електропреносната мрежа или до съответния оператор на електроразпределителна или затворена електроразпределителна мрежа.“

2. В ал. 2 навсякъде думите „крайния клиент“ се заменят с „произвеждащия потребител“.

3. В алинея 5, думите „от енергийните обекти по ал. 1“ се заличават, а след думите „електрическа енергия“ се добавя израза „по ал. 1“, а накрая не текста се добавят думите „при съобразяване на условията съгласно Раздел Iб от настоящия закон.“, като алинея 5 придобива следния вид:

„(5) Произвеждащ потребител може да внася произведената електрическа енергия по ал. 1 в съответната мрежа само след изпълнение на изискванията на процедурата по присъединяване като производител съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката при съобразяване на условията съгласно Раздел Iб от настоящия закон.“

4. Създават се нови ал. 6 и 7:

„(6) Краен клиент може да изгради съоръжения и инсталации за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, които захранват негови обекти чрез директен електропровод, без прилагане на ограниченията в настоящия член, по реда на чл. 119 от Закона за енергетиката.

(7) Краен клиент може да изгради и използва съоръжения и инсталации за съхранение на електрическа енергия, когато съхранената енергия се използва във връзка с дейностите на крайния клиент по настоящия чл. 25а или като произвеждащ потребител без необходимост от лицензия за съхранение на електрическа енергия както и без да дължи допълнителни такси, данъци или акцизи, включително такси за мрежата за съхраняване на електрическа енергия в рамките на използваните от тях имоти.“

20. Създава се нов параграф **§ 31б:**

§ 31б. Създава се нов чл. 25б със следния текст:

„Чл. 25б. (1) Операторът на електропреносната или на разпределителната електрическа мрежа се задължава да присъедини енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на произвеждащ потребител към електрическата мрежа до изчерпване на предоставения капацитет за потребление на електрическа енергия в съответното землище на населено място, а в случаите на градове с районно деление и градовете с население над 50 хил. души – до изчерпване на предоставения капацитет за потребление на електрическа енергия за съответния район на присъединяване.

(2) След изчерпване на свободния капацитет по ал. 1, присъединяването на енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на произвеждащ потребител се извършва по общия ред на чл. 22, 23 и 24 от този закон.

(3) Когато операторът на електропреносната или на разпределителната електрическа мрежа установи някое от обстоятелствата, даващи основание за отказа за присъединяване на проект за производство на енергия от възобновяеми източници на произвеждащия потребител, съгласно наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закон за енергетиката, съответният оператор е длъжен да потвърди писмено необходимите мерки за тяхното отстраняване и да предприеме необходимите действия по разширяване, реконструкция или модернизация на съответната мрежа и да потвърди срок за присъединяване на обекта на произвеждащия потребител в срок, не по-дълъг от една година след заявения срок. В този случай, сроковете по разрешението за строеж на обекта на произвеждащия потребител, когато такъв е необходимо, се удължават със съответния срок за изпълнение на мерките за присъединяване от съответния оператор.

(4) Произвеждащите потребители по ал. 1 не могат да бъдат задължавани да заплащат мрежови услуги за достъп високо напрежение (ВН) и пренос високо напрежение (ВН) за произведената от тях електроенергия."

21. **§ 32.** Член 26 се изменя така:

„Чл. 26. (1) За присъединяване на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници се подават искания за проучване на условията и начина на присъединяване пред съответния оператор на електрическа мрежа при условията и по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката.

(2) Производител на електрическа енергия от възобновяеми източници, включително произвеждащ потребител по Раздел Iб, който предвижда да използва произвежданата енергия за собствено потребление, посочва това в искането по ал. 1.

(3) Операторът на съответната електрическа мрежа извършва проучване и издава становище за условията и начина за присъединяване при условията и реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката. Становището за присъединяване включва всички технически изисквания за осигуряване присъединяването на енергийния обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници и е задължително за изпълнение от оператора и лицето, подало искането по ал. 1.

(4) За обектите за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 1 MW включително, които се предвижда да бъдат изградени върху покривни и фасадни конструкции на присъединени към електроразпределителната или затворената електроразпределителна мрежа сгради и върху недвижими имоти към тях в урбанизирани територии, както и за потребителите по чл. 18а и 18б, становището по ал. 3 се издава в срокове до:

1. 15 дни в случаите по чл. 27, ал. 5;

2. 20 дни за обекти с обща инсталирана мощност до 30 kW включително;

3. 40 дни за обекти с обща инсталирана мощност от 30 kW до 1 MW и над 1 MW за обекти на потребителите на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници и общности за възобновяема енергия.

(5) Извън случаите по ал. 4 становището по ал. 3 се издава до 90 дни от подаване на искането за проучване на условията и начина на присъединяване пред съответния оператор на електрическа мрежа. В случай на реконструкция на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, при която се предвижда общата инсталирана мощност да се увеличи до 15 на сто от общата инсталирана мощност на енергийния обект, становището за присъединяване се издава до един месец от подаването на искане за проучване на условията и начина на присъединяване пред съответния оператор на електрическа мрежа, освен ако са налице основателни опасения за безопасността или техническата несъвместимост на компонентите на системата.

(6) След влизане в сила на разрешението за строеж по чл. 148 от Закона за устройство на територията и получаване на уведомлението по чл. 22, ал. 5 операторът на съответната електрическа мрежа и лицето, подало искането по ал. 1 сключват договор за присъединяване при условията и по реда на наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката. Проект на договор за присъединяване се изпраща от оператора на съответната електрическа мрежа до 15 дни от получаване на уведомлението по чл. 22, ал. 5.

(7) За инсталации за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници или инсталации на потребители на собствена електрическа енергия и демонстрационните проекти с инсталирана електрическа мощност до 10,8 kW включително, за присъединяване, различно от трифазна връзка, в наредбата по чл. 116, ал. 7 от Закона за енергетиката се предвиждат облекчен ред за присъединяване, при който срокът за присъединяване е до 30 дни след издаване на становището по ал. 4, т. 1 или 2.

(8) В договора за присъединяване се определят условията, при които лицето, подало искането за присъединяване, заплаща цена за присъединяване или в тази връзка предоставя банкова гаранция. В него се уреждат и отговорностите на страните при неспазване на условията и сроковете по договора за присъединяване.

(9) Когато за присъединяване на енергиен обект е необходимо освен извършване на инвестиционни дейности за изграждане на съоръженията за присъединяване да се извършат и такива дейности за разширение и реконструкция на електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа до мястото на присъединяване, операторът на мрежата посочва това в становището по ал. 3, както и необходимите срокове за осъществяване на тези инвестиционни дейности.

(10) В случаите по ал. 9 лицето, подало искане, може да поиска от оператора по ал. 1 да договорят сроковете за извършване на инвестиционните дейности за изграждане на съоръженията за присъединяване и за разширение и реконструкция на мрежата, които да започнат да текат преди издаване на разрешение за строеж на енергийния обект, като сключат договор за присъединяване въз основа на издадено становище по ал. 3 и на виза за проектиране.

(11) Срокът на процедурите по присъединяване на енергиен обект от подаване на искането по ал. 1 до сключване на договора за присъединяване е 6 месеца. В този срок не се включва проектирането и строителството на съоръжения за

присъединяване, реконструкцията и модернизацията на електрическите мрежи, свързани с изграждането на съответния енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(12) настоящият член 26 не се прилага за случаите по чл. 25а и 25б."

22. Създава се нов параграф **§ 36а:**

§ 36а. В член 30 се създават алинеи 8 и алинея 9 накрая:

„(8) При присъединяване на енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на произвеждащ потребител операторът на електропреносната или на разпределителната електрическа мрежа може да постави условие за ограничаване подаваната към електрическата мрежа енергия за определен часови пояс в денонощието или да определи почасови графици за доставка на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, с оглед избягване надвишаване на преносните възможности на мрежата, към която произвеждащият производител е присъединен, както и в случаите по чл. 73 от Закона за енергетиката.

(9) Крайният снабдител или съответно търговецът, снабдяващ с електрическа енергия обект на произвеждащия потребител с електрическа енергия, е длъжен да изкупува цялата произведена енергия от обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници на такива потребители, която не е използвана за собствено потребление, съгласно сключения между тях договор за продажба на електрическа енергия при нетно или виртуално нетно отчитане и при спазване часовите пояси и почасовите графици по ал. 8."

23. Създава се нов параграф **§ 36б:**

§ 36б. В чл. 31, ал. 9 се допълва ново изречение, накрая:

"Когато произвеждащият потребител се снабдява с електрическа енергия от търговец при свободно договорени цени, съответният търговец може да изкупува количеството електрическа енергия, което не е използвано за собствено потребление, по свободно договорени цени. При всички положения, страните могат да прилагат нетно или виртуално нетно отчитане."

24. Създава се нов параграф **§ 39**:

§ 39. В чл. 34 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 т. 3 се изменя така:

„3. информация за производството на:

а) електрическа енергия;

б) топлинна енергия или енергия за охлаждане;

в) биогаз и зелен водород.“

1а. ал. 2 се създава второ изречение:

„От произведеното стандартно количество енергия се изключва произведената енергия, потребена за собствени нужди и/или за собствено потребление”.

25. Създава се нов параграф **§ 57а.**

§ 57а. В чл. 63 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, думите „по чл. 18, ал. 4, т. 5 или чл. 31“ се заменят „по чл. 18, ал. 4, т. 5, чл. 29в, ал. 8, чл. 30, ал. 9 или чл. 31“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) На търговец на електрическа енергия или координатор на балансираща група, който не изпълни свое задължение по чл. 21е, ал. 11 или чл. 29в, т. 9, се налага санкция в размер от 70 000 до 200 000 лв.“

3. Сегашната ал. 2 става ал. 3.

26. Създава се нов параграф **§ 59**, с който се правят промени в чл. 100:

1. В чл. 100, ал. 4 в ал. 4 отпадат думите: „от производители на електрическа енергия с обект с обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW“.

2. Ал. 5 се заличава.

3. В ал. 6 отпадат думите: „и задължително продава закупената от тях електрическа енергия чрез отделна регистрация на организиран борсов пазар на електрическа енергия.“.

27. Създава се нов параграф **§ 60**:

§ 60. В допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

...

л) създават се т. 48-67:

...

„т. 56 „Общност за възобновяема енергия" е правен субект, организиран в една от формите съгласно настоящия закон, който стопанисва или разработва проект за възобновяема енергия и се основава на открито и доброволно участие и който е независимо и ефективно контролиран, по смисъла на § 1в. от Търговския закон, от своите членове, които са разположени в близост до проектите за възобновяема енергия, стопанисвани или разработвани от тази общност. За стопанисван или разработван обект от общността се считат обекти с право на собственост или учредено вещно право на ползване, или наличие на наемно или лизингово правоотношение в полза на общността върху производствените съоръжения, а в случаите на обекти в процес на разработка – върху недвижимите имоти, в които е предвидено тяхното разполагане."

...

„т. 59 "Произвеждащ потребител" е краен клиент на електрическа енергия, притежаващ енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, който произвежда възобновяема електрическа енергия за собствено потребление и който може да съхранява или продава собствено произведената възобновяема електрическа енергия. Произвеждащите потребители представляват активни клиенти, по смисъла на Закона за енергетиката. За притежавани обекти се считат обекти с право на собственост или учредено вещно право на ползване, или наличие на наемно или лизингово правоотношение в полза на произвеждащия потребител върху производствените съоръжения."

„т. 59а „Нетно отчитане" означава уговорена тарифа между двама участника на енергийния пазар, между които се извършва нетно отчитане на количествата енергия между показателите на получена от и внесена в съответната мрежа енергия в една точка на измерване."

„т. 59б "Виртуалното нетно отчитане" означава уговорена тарифа между двама и повече участници на електроенергийния пазар, между които се извършва нетно отчитане на количествата енергия между показателите на получена от и внесена в съответната мрежа енергия в повече от една точки на измерване.?

28. Параграфи 60-64 се преномерират 61-64 съответно.

29. Създава се нов параграф § 66

§ 66. В Закона за енергетиката (обн., ДВ, бр. 107 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 18 от 2004 г., бр. 18 и 95 от 2005 г., бр. 30, 65 и 74 от 2006 г., бр. 49, 55 и 59 от 2007 г., бр. 36, 43 и 98 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 82 и 103 от 2009 г., бр. 54 и 97 от 2010 г., бр. 35 и 47 от 2011 г., бр. 38, 54 и 82 от 2012 г., бр. 15, 20, 23, 59 и 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 14, 17, 35, 48 и 56 от 2015 г., бр. 42, 47 и 105 от 2016 г., бр. 51, 58, 102 и 103 от 2017 г., бр. 7, 38, 57, 64, 77, 83, 91 и 103 от 2018 г., бр. 17, 41 и 79 от 2019 г., бр. 25, 38 и 57 от 2020 г., бр. 9 и 21 от 2021 г. и бр. 8, 9, 99 и 102 от 2022 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4, ал. 2 се създава т. 11а:

„11а. одобрява планове на топлопреносните предприятия за развитие на районните отоплителни или охладителни системи и превръщането им в ефективни районни отоплителни или охладителни системи;“

1а. в чл. 21 се добавя нова т. 2:

„2. регистрира и контролира законосъобразността на дейността на общностите за възобновяема енергия;“

Предложените от МЕ точки от 2 до 12 в § 65 се преномерират съответно на 3 до 13. Създава се нова т. 14:

12а. В чл. 205 ал. 1 се изменя така:

„(1) Който извършва или допусне извършване на дейности по този закон без лицензия или без регистрация като общност за възобновяема енергия в случаите, когато такива се изискват, се наказва с глоба от 1000 до 15 000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.“

ВНОСИТЕЛИ:

Владислав Панев

Илина Мутафчиева

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници

Законопроектът завършва процеса на хармонизация на Директива 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (Директивата за ВЕИ) и на свързаната с нея Директива 2019/944 на ЕП и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (Директива за пазара на електроенергия).

Поради непълното транспониране ЕК вече започна две наказателни процедури срещу България, както следва:

- Директивата за ВЕИ имаше срок за транспониране до 30.06.2021 г., поради което е налице наказателна процедура - № 2021/0157 по описа на ЕК (на етап официално уведомително писмо);
- Директивата за пазара на електроенергия имаше срок за транспониране до 31.12.2020 г., поради което е налице наказателна процедура - № 2021/0015 по описа на ЕК (на етап официално уведомително писмо).

Законопроектът изпълнява мерки, ангажимент на Република България към ЕК по тези наказателни процедури, Мярка 152 и Мярка 153 от План за действие 2022, съгласно *"Таблица с директиви на ЕС с изтекъл или изтичащ срок за транспониране до 31.05.2022 г., обект на Информационното табло за вътрешния пазар издание м. ноември 2022 г. (към 28 февруари 2022 г.)"*, приета от Съвета по европейски въпроси към МС, както и мерки в Milestone 95, т. 5 от Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България, Междуинституционално досие 2022/0112 (NLE) на Генералния секретариат на Съвета, реф. № 8091/22 ADD 1 от 28 април 2022 г.

Законопроектът създава и възможност за усвояване на средства от ЕС, предвидени в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), в светлината на "Зелената сделка" на ЕС. В ПВУ има специална реформа по тази темата и това е Реформа 6 (С4.R6): *"Стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ."* на стр. 102 от ПВУ.

Целта на Директивата за ВЕИ е да позволи обединяване на произвеждащи потребител и в енергийни общности, както и възможността на всеки краен потребител, бил той индивидуално лице или енергийна общност, да има възможност да продава излишъците от произведена електрическа енергия за собствена консумация към ЕРП или на борсовия пазар на електрическа енергия.

Законопроектът изпълнява три цели, свързани с транспонирането на хармонизация на Директива 2018/2001:

1 Дефинира енергийната общност;

2 Дефинира произвеждащия потребител;

3 Предвижда насърчителни мерки за произвеждащите потребители и енергийните общности, така както изисква директивата.

Ще се спрем на всяка от трите цели поотделно, като специално внимание заслужават гаранциите срещу злоупотреби и заобикаляне на закона, предвидени

в законовите изисквания за регистрация и присъединяване на енергийни общности или произвеждащи потребители.

1. Фигурата на енергийната общност:

Създава се нова глава в ЗЕВИ за общностите за възобновяема енергия, която транспонира чл. 22 и сл. от Директивата за ВЕИ. Задължително право на общността е да извършва определени дейности, свързани с възобновяемата енергия: да я произвежда, потребява, продава и/или съхранява, както и да я споделя в рамките на общността. Съгласно Директивата общностите за възобновяема енергия следва да могат да споделят помежду си енергията, произведена от притежаваните от тях инсталации. Същевременно членовете на общностите не бива да бъдат освободени от съответните такси, данъци и налози, които биха били наложени на крайните потребители, които не са членове на общността, на производителите, намиращи се в подобно положение или когато инфраструктура на обществената мрежа се използва за тези трансфери. По отношение на споделянето на енергия в законодателството трябва да бъдат уредени и въпросите за взаимоотношенията между общностите за възобновяема енергия и мрежовите оператори, както и конкретните начини за споделяне на енергия в рамките на общността за възобновяема енергия. Най-стандартният начин е общността да произвежда енергия от собствените си инсталации и действайки като доставчик на енергия да я продава обратно на своите членове.
Развитието на общности за възобновяема енергия, както е отбелязано в т. 67 от преамбюла на Директивата за ВЕИ, е инструмент, който директно влияе и подпомага намаляването на енергийната бедност чрез намаляване на потреблението и по-ниски тарифи за доставка. В този смисъл в нашето законодателството могат да се предвидят един или няколко от следните подходи: (i) да бъдат предвидени стимули за тези общности за възобновяема енергия, които осигуряват безплатна енергия за уязвими потребители, независимо дали те са членове на общността; (ii) да има законодателно изискване всяка общност за възобновяема енергия да доставя определено количество от произведената енергия на нуждаещи се, например чрез виртуално нетно отчитане; (iii) уязвими потребители да се допускат като членове на общността без необходимост от финансови вноски; и/или (iv) част от спестяванията, които общността реализира чрез потребяването на собствена енергия, да бъдат инвестирани в нови мощности, които да захранват уязвими потребители или в проекти за енергийна ефективност на бедни домакинства.
Дефинира се изискването за „близост" на членовете на енергийната общност до стопанисваните от нея мощности, каквото изискване е необходимо по силата на чл. 2, т. 16, буква „а" от Директивата за ВЕИ. Вносителите предлагат решение, максимално съобразено с особеностите на нашата страна България и с българската енергийна система. Използвани са нормативни понятията по чл. 236 или чл. 246 от Наредба № 3 за вътрешните мрежи в населени места, или по т. 19 от § 1 от ДР на ЗЕВИ.
С този законопроект се разширяват правомощията на КЕВР чрез добавяне на задълженията да регистрира общностите за възобновяема енергия, да следи за съответствието им със законовите изисквания, да поддържа публичен регистър на общностите за възобновяема енергия и да следи за премахването на пречките пред общностите за достъп до енергийния пазар.

В съответствие с чл. 15, ал. 3 от Директивата за ВЕИ могат да бъдат предвидени изменения в Закона за устройство на територията, чрез добавяне на разпоредби за интегриране и съответно разпространение на възобновяема енергия, включително за потребление на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници или в рамките на общности за енергия от възобновяеми източници, при устройственото планиране, инвестиционното проектиране, изграждането и модернизирането на селищна и градска инфраструктура, промишлени, търговски или жилищни зони и енергийна инфраструктура и мрежи.

Законопроектът напълно интегрира енергийната общност по европейското право със съществуващите форми на ЮЛ или персонифицирани стопански субекти по българското национално право. Предоставя се максимална свобода на учредителите да изберат коя форма е най-удобна за техните цели – дали капиталово търговско дружество по ТЗ, кооперация по ЗК или сдружение с нестопанска цел по ЗЮЛНЦ, или неперсонифицирано образуване като гражданско дружество по ЗЗД, съответно консорциум на търговци по ТЗ. Единствено фондацията излиза извън приложеното поле на Директивата за ВЕИ поради липсата на членска маса при тази правноорганизационна форма.

С цел избягване на злоупотреби и заобикаляне на закона, каквито се наблюдават след транспонирането на Директивата за ВЕИ в някои страни от ЕС, вносителите предлагаме някои гаранции в рамките на директивата. Например, в ал. 10 на новия чл. 29а е предвидено, че членове на общността за възобновяема енергия не могат да бъдат частни предприятия, чиято основна търговска или професионална дейност е участието им в общности за възобновяема енергия, което е отрицателна предпоставка за регистрацията им в КЕВР. По този начин се ограничава заобикалянето на закона и директивата чрез учредяване на кухи стопански субекти без активи, с цел поемане контрол над дадена енергийна общност като самоцел. Целта на директивата е енергичната общност да обслужва съществуващи потребители или произвеждащи потребители, съгласно преамбюла на същата.

Изискванията за членство са заложени в абсолютния минимум, посочен в чл. 2, т. 16, буква „а“ от директивата, или спрямо 51 % от правото на глас следва да бъде у членове, отговарящи на посочените изисквания, което е съобразено с дефиницията за „контрол“ в ТЗ и европейското законодателство. Този подход обаче, макар и в рамките на позволеното от директивата, отваря възможност 49 % от правото на глас в общността да бъде у лица, които нямат възможност нито да потребяват, нито произвеждат енергията, произвеждана от общността, нито към момента на учредяването, нито за в бъдеще. Това позволява злоупотреби, като в някои европейски страни – например Гърция.]

2. Фигурата на произвеждащия потребител:

Съгласно чл. 2, т. 14 от Директивата за възобновяема енергия, „потребител на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници“ означава краен потребител, извършващ дейност в свои имоти или съоръжения - както собствени, така и стопанисвани чужди такива (с наем, лизинг или с учредено вещно право на ползване, например), разположени в определени граници на близост до

производствените обекти на общността. Такъв краен потребител може произвежда възобновяема електрическа енергия за собствено потребление или да съхранява или продава собствено произведената възобновяема електрическа енергия. Директивата поставя условие за небитовите потребители на собствена електрическа енергия от възобновяеми източници тези дейности да не представляват основната им търговска или професионална дейност.

По отношение на терминологията, при експертни обсъждания и консултации с производители се откроi следният законов термин – произвеждащ потребител. Така за целите на закона е предпочетена българската форма „произвеждащ потребител", която отразява същността на понятието и в същото време е в съответствие с терминология използвана в нормативните актове в областта на енергетиката.

Основните права на произвеждащите потребители са изброени в чл. 21. ал. 2 от Директивата за ВЕИ, а именно:

- да произвеждат възобновяема енергия, включително за собствено потребление, да акумулират и да продават своите излишъци от тази електрическа енергия, включително чрез споразумения за закупуване на възобновяема електрическа енергия, доставчици на електрическа енергия и споразумения между произвеждащите потребители;
- да имат възможност инсталират и да експлоатират системи за съхранение на електрическа енергия в съчетание с инсталации за производство на възобновяема електрическа енергия за собствено потребление, без да са задължени да плащат каквито и да е двойни такси, включително такси за мрежата за съхраняване на електрическа енергия в рамките на техните имоти;
- да запазят своите права и задължения на крайни потребители;
- да получат заплащане, включително където е приложимо чрез схеми за подпомагане, за подадената към мрежата произведена от тях възобновяема електрическа енергия, което отразява пазарната цена и което може да отчита дългосрочната стойност на подадената към мрежата електрическа енергия и аспектите на околната среда и обществото.

Директивата ясно забранява да се налагат такси по отношение на произведената от самите тях електрическа енергия от възобновяеми източници, която остава в рамките на техните имоти и такси за мрежата, които не отразяват разходите, по отношение на електрическата енергия, която потребяват от мрежата или с която захранват мрежата. В израз на това, законопроектът предлага гъвкаво решение за мрежовите такси, начислявани от електроразпределителните дружества (ЕРП) за предоставяните от тях мрежови услуги. А именно, за услуги, които реално се използват, цена за мрежови услуги се дължат на общо основания, а за мрежови услуги, които по самата същност на техническото свързване няма как да се използват и не са използвани реално – цени за мрежови услуги не се дължат.

Необходимо е да се задължат операторите на мрежата да инсталират необходимите технически средства, които да измерват подадената енергия от и към мрежата.

Въвеждането на нетно отчитане и виртуално нетно отчитане като нови понятия е необходимо с оглед регистриране на спецификата на възобновяемите източници и за по-лесното отчитане на произведената и потребена енергия от енергийните общности и произвеждащите потребители. Много домакинства, които нямат необходимото покривно пространство за производство на соларна енергия например, все пак могат да притежават енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, който е инсталиран в друга точка на присъединяване и да прихващат консумираната от тях енергия с произведената енергия, все едно е произведена в техни обекти, като заплащат съответните такси за достъп до мрежата.

Чрез виртуалното нетно отчитане могат да се управляват енергийните потоци и да се ползват по-ефективно излишъците от електрическа енергия, включително в друго време и на друго място, различно от тези на производството.

Законопроектът отчита т. 44 от Преамбюла на Директива 2019/94 за пазара на електроенергия, поради което ограничава участието в енергийни общности за възобновяема енергия на лица, които участват в мащабна търговска дейност и за които енергийният сектор представлява основна област на икономическа дейност.

Стимулирането на произвеждащи потребители е актуално преди всичко с оглед на гарантиране на енергийната сигурност и независимост и за да се постигнат целите за опазване на околната среда и ограничаване изменението на климата и повишаване на жизнения стандарт на населението чрез икономически ефективно използване на енергията от възобновяеми източници.

3. Насърчителни мерки за произвеждащите потребители и енергийните общности, така както изисква директивата:

Направените предложения целят да облекчат производителите на енергия от възобновяеми източници за собствени нужди по два начина:

1 Чрез уточняване и прецизиране на държавната подкрепа за производството на енергия от възобновяеми източници за собствени нужди.

2 Чрез формулиране на процес за премахване на административните пречки (вкл. непълноти и празноти) пред такова производство, които съществуват в сегашното законодателство.

Нашите предложения – в частност тези по чл. 3, 4, 6, 8, 10 и 11 и за създаване на нов член 6а – ще подпомогнат както изпълнението на целите на ЗЕВИ, така и ще допринесат за практическото изпълнение на някои от задълженията на институциите, отговорни за прилагането на ЗЕВИ.

Като част от административните механизми за подпомагане на произвеждащите потребители и енергийните общности, предлагаме да се създадат единни звена за контакт по общини, които да улеснят целия административен процес и да не се изисква заявителите да контактуват с повече от едно звено за контакт – като се създаде възможност за обслужване на едно гише.

Предложенията ни ще стимулират процеса по актуализация на законодателството, така че да се премахнат пречките пред производството на енергия за собствени нужди, вкл. и за формирането на енергийни общности.

Отваря се възможност за финансови схеми за подпомагане на развитието на ВЕИ, в т.ч. енергийни общности и произвеждащи потребители и необходимата за тях мрежова инфраструктура – като например умни мрежи и преносен капацитет, така че това да не налага повишаване цената на електроенергията в ущърб на енергийно бедните при одобряване разходите за инфраструктура от КЕВР. Бенефициент по схемите могат да бъдат както общини, така и ЕРП-та, така и самите енергийни общности и произвеждащия потребители при необходимост от разходи в инфраструктура за подобрена свързаност.

4. Улеснено присъединяване на произвеждащите потребители без риск за преносния капацитет на мрежата:

Законопроектът предлага максимално улеснение при присъединяването, когато това не е свързано с необходимост от разходи за допълнителна инфраструктура за мрежова свързаност (и така не оказват натиск за повишаване регулираните цени на енергия ок ДКЕВР). По-конкретно, при липса на необходимост от пренос на електроенергия на големи разстояния, когато в непосредствена близост до произвеждащият потребител има нужда от локално потребление на електроенергия. По този начин реално се осъществява пренос на малки разстояния при намалени загуби на енергия от транспортирането й. Това постига екологичен и икономически ефект, поради намалените загуби при преноса.

Използването на „енергиен район" или „район за присъединяване" като локални нива от националната енергийна система не е удачно, тъй като тези райони имат различен обхват в различни части на България. Те често са твърде обширни и включват пренос на големи разстояния при повишени загуби от преноса, па макар и вътре в рамките на района.

Поради това вносителите се предлагаме доста по-локализиран критерий в новия чл. 25б, ал. 1, а именно понятията по чл. 236 или чл. 246 от Наредба № 3 за вътрешните мрежи в населени места, или по т. 19 от § 1 от ДР на ЗЕВИ. Иначе казано, свързване към един и същ трансформатор, извод или подстанция средно напрежение (СрН). При избрания критерии се изключват загубите на електроенергия от нейното трансформиране ли пренос на големи разстояния, тъй като и потребителите и производителят са на близки разстояния помежду си и поради това са свързани към един и същ трафопост, подстанция или извод. В практиката това най-често са обекти в един и същ жилищен квартал или селище или индустриална зона.

Отново с цел улеснение за произвеждащите потребители и с оглед премахване на излишни рискове за електропреносната мрежа при включването на соларни (PhV или фотоволтаични) мощности, вносителите предлагаме едно гъвкаво решение, позволяващо на ЕРП да въведе ограничения по часови пояс в договорите за присъединяване. По този начин стимулираме произвеждащите потребители да инвестират в батерии за краткотрайно съхранение на

електричество, които позволяват „отместването“ на подаването на излишъците за следващ часови пояс. Например, до 4:00 ч отлагане на подаването към мрежата от произведената в средата на деня електроенергия от покривна соларна централа на едно домакинство или кооперация изисква инвестиция в батерия, която струва ок. ~ 1000 лв. Тези условия за присъединяване, след като бъдат записани в договорите с ЕРП по чл. 21 и чл. 37 от Правилата за търговия с електрическа енергия на КЕВР, ще позволят незабавно присъединяване и незабавно сключване на договор, без изчакване за наличие на свободен капацитет и без опасност за претоварване на преносната инфраструктура в пикови часови пояси.

Въвежда се възможност за виртуално нетно отчитане, съгласно заложените цели в Преамбюла на Директивата за ВЕИ.

По отношение на чл. 5, ал. 2-10, определящи правилата за създаване на План за определяне на зони за ускорено изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници и засягащи биологичното разнообразие:

Визираните алинеи на чл. 5 целят прилагането на РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2022/2577 НА СЪВЕТА от 22 декември 2022 година за определяне на рамка за ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници. Също така те транспонират ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА от 18.5.2022 година относно ускоряване на процедурите за издаване на разрешения за проекти за енергия от възобновяеми източници и улесняване на споразуменията за закупуване на електроенергия {SWD(2022) 149 final} - {SWD(2022) 151 final}, която има отношение и към инициативата REPowerEU. Предложенията ни имат за цел да уточнят и прецизират предложенията на вносителя (Министерски съвет), по отношение на институциите, които изготвят плана, консултираните структури, предвидените изключения, целящи да опазят по-пълно природата (пасища, реки и др.) и заложени в различни документи на ЕС или между България и ЕС, какот и въпроса за актуализацията на Плана.

Към предложението постоянно затревените територии, да се изключат от Плана:

По този начин се осигурява спазване на изискването за ненамаляване на площите на постоянните пасища, заложено в Споразумението между България и членовете на ЕС за присъединяване към ЕС.

***Към текста за изключване на водната енергия от плановете за ВЕИ*:**

Производството на хидроенергия (ВЕЦ) следва да бъде изключено от видовете енергия, които се насърчават поради:

- доказаното вредно въздействие върху свързаността на реките и свързаното с тях биологично разнообразие;
- противоречие с целите на Европейската стратегия за биоразнообразието 2030, която цели възстановяване на най-малко 25 000 km свободно течащи реки в ЕС;
- липса на редица документи регламентиращи опазването на реките (наредба за рибните проходи, методика за минимален воден отток),
- занижен контрол, водещ до отрицателни екологични и социални въздействия на съществуващите микро- и мини-ВЕЦ като пресушавани речни участъци и случаи на изтичане на токсична тиня.

***Към предложението за отпадане на новата алинея 7 (оригинален номер 6 на ЗИД на ЗЕВИ, внесен от МС) в чл. 5*:**

Смятаме за особено важно отпадането на предложения текст поради следните причини:

- Предлага се транспониране на все още несъществуващ акт (промените в директивата за ВЕИ) все още не са приети от Европейския парламент;
- Чл.122 на договора за функциониране на ЕС, въз основа на който е приет Спешния регламент (**Council Regulation (EU) 2022/2577 of 22 December 2022**), който има сходни текстове, не дава право за промяна на правото по околна среда, тълкуването на Съда на ЕС на разпоредбата е стеснително (Дела C-370/12 и C-589/15 P);
- Съответно, правни мотиви за предлагане на разпоредбата на чл.5, (6) в момента липсват;
- Аргументът, че има съгласие от съвета за текстовете за промени на Директивата за ВЕИ, не е приемлив, тъй като текстовете може да се променят при разглеждането в Европейския парламент.

Предлагаме се отпадане на задължителната продажба на организиран борсов пазар на енергията, произведена от възобновяеми източници. Това би представлявало насърчителна мярка за сключването на дългосрочни договори за покупко-продажба на електрическа енергия между производители и

потребители, която ще има средносрочен и дългосрочен ефект върху насърчаването за изграждане нови енергийни мощности от възобновяеми източници. Либерализираният пазар изисква регулацията да дава право на инвеститорите сами да избират най-подходящите за тях възможности за продажба на произведената енергия.

ВНОСИТЕЛИ:

Мирослав Попов

Илиана Мустафчиева